

Wymagania edukacyjne z geografii klasa I a, b

I Półrocze

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminu „geografia”, mapa, plan, skala, atmosfera, klimat, pogoda
- wskazuje na mapie lub na globusie równik, południk 0° oraz półkulę południową, północną, wschodnią i zachodnią
- wymienia metody przedstawiania zjawisk na mapach oraz nazwy ciał niebieskich w Układzie Słonecznym
- wyjaśnia terminy związane z Układem Słonecznym, ruchem obrotowym i obiegowym oraz czasem
- wymienia daty dni rozpoczynających pory roku
- podaje skład chemiczny powietrza atmosferycznego
- wymienia przykłady wiatrów stałych i okresowo zmiennych oraz lokalnych, występujących na kuli ziemskiej
- wymienia rodzaje opadów i osadów atmosferycznych oraz wymienia czynniki klimatotwórcze
- wymienia nazwy oceanów i wskazuje te oceany na mapie świata oraz podaje przykłady ruchów wody morskiej
- wyjaśnia terminy związane z wodami Ziemi (jeziora, rzeki, bagna, wody podziemne)

Ocena dostateczna

Uczeń:

- podaje wymiary Ziemi oraz główne cechy jej kształtu
- określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie i globusie oraz wymienia cechy południków i równoleżników
- wskazuje na globusie oraz mapie świata zwrotniki i koła podbiegunowe
- wyjaśnia terminy: „długość geograficzna”, „szerokość geograficzna” oraz podaje różnice między planem a mapą, podaje różnice między siatką kartograficzną, a geograficzną
- posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie
- odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych, w tym odczytuje wysokość bezwzględną, lokalizuje na mapach (również konturowych) kontynenty
- wymienia nazwy planet Układu Słonecznego i podaje najważniejsze geograficzne następstwa ruchu obiegowego i obrotowego Ziemi i ich cechy
- podaje kierunek i czas obrotu Ziemi dookoła własnej osi
- wymienia nazwy warstw atmosfery
- wyjaśnia przyczynę powstawania wiatru
- analizuje występowanie opadów na kuli ziemskiej na podstawie mapy stref klimatycznych
- podaje przykłady obszarów charakteryzujących się nadmiarem lub niedoborem opadów atmosferycznych
- wymienia rodzaje opadów i osadów atmosferycznych ze względu na sposób powstania oraz wymienia strefy klimatyczne na kuli ziemskiej
- omawia na podstawie schematu zasoby wodne Ziemi
- wymienia stany skupienia wody w przyrodzie i podaje przykłady ich występowania
- wyjaśnia termin przepływ, dorzecze, dział wodny i zlewisko oraz wymienia różne typy genetyczne jezior i rodzaje wód podziemnych

Ocena dobra:

Uczeń:

- wyjaśnia różnice między elipsoidą a geoidą oraz określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na globusie oraz na mapie
- odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
- przekształca postacie skali oraz oblicza wysokość względną wybranych punktów
- posługuje się w terenie planem oraz mapą topograficzną, turystyczną i samochodową (m.in. orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie i w terenie)
- lokalizuje na mapach (również konturowych) najważniejsze obiekty geograficzne na świecie i w Polsce
- podaje daty przesileni i równonocy na podstawie ilustracji przedstawiających oświetlenie Ziemi w ciągu roku
- podaje różnicę między teorią geocentryczną i heliocentryczną
- posługuje się mapą stref czasowych do określania różnicy czasu strefowego i słonecznego na Ziemi
- charakteryzuje poszczególne warstwy atmosfery
- oblicza zmiany temperatury powietrza wraz ze wzrostem lub spadkiem wysokości oraz oblicza średnią roczną amplitudę temperatury powietrza oraz średnią roczną temperaturę powietrza

- omawia zależność temperatury powietrza od kąta padania promieni słonecznych oraz sporządza schemat wyżu i niżu barycznego
- rozpoznaje przedstawione na ilustracji opady i osady atmosferyczne
- podaje różnice między klimatem a pogodą oraz charakteryzuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat
- wymienia rodzaje i podaje przykłady zasilania rzek oraz przykłady ich gospodarczego wykorzystania
- nazywa i wskazuje na mapie różne typy genetyczne jezior oraz obszary bagienne
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania stawów i sztucznych zbiorników wodnych oraz przykłady gospodarczego wykorzystania wód podziemnych
- wskazuje na mapie świata obszary występowania wód artezyjskich i gejzerów

Ocena bardzo dobra:

Uczeń:

- oblicza odległość (rozciągłość południkową) między dwoma punktami na mapie, korzystając z zależności $1^\circ = 111,2 \text{ km}$
- stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „długość geograficzna”, „szerokość geograficzna oraz oblicza skalę mapy, znając odległość rzeczywistą między obiektami przedstawionymi na mapie
- charakteryzuje wybrane metody przedstawiania zjawisk na mapach
- stosuje ze zrozumieniem terminy: „wysokość względna”, „wysokość bezwzględna”
- charakteryzuje wybrane ciała niebieskie: planety, planetoidy, gwiazdy, satelity, meteory i meteoroidy
- posługując się rysunkiem, wyjaśnia zjawiska zaćmienia Słońca i zaćmienia Księżyca
- wyjaśnia przyczyny występowania dnia i nocy polarnej
- oblicza czas słoneczny i strefowy danego miejsca na podstawie jego położenia matematyczno-geograficznego
- stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „ruch obrotowy”, „czas słoneczny”, „czas strefowy”, „czas uniwersalny”
- charakteryzuje zjawisko inwersji temperatury powietrza
- wymienia czynniki klimatotwórcze oraz charakteryzuje rodzaje wiatrów na podstawie ilustracji
- wyjaśnia na podstawie schematu procesy powstawania chmur, opadów i osadów atmosferycznych na kuli ziemskiej
- podaje na podstawie map tematycznych zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi
- charakteryzuje przyczyny i skutki ruchów wody morskiej
- wyjaśnia związki między warunkami klimatycznymi, a rodzajem zasilania rzek
- omawia warunki powstawania bagien oraz omawia procesy prowadzące do aktywności gejzeru
- charakteryzuje wybrane rodzaje wód podziemnych

II Półrocze

Ocena dopuszczająca

Uczeń

- wymienia warstwy wnętrza Ziemi oraz wymienia nazwy wybranych skał i minerałów
- wyjaśnia terminy: „wulkan”, „lawą”, „magma”, „hipocentrum”, „epicentrum”, „Ognisty Pierścień Pacyfiku”
- wyjaśnia terminy: „ruchy górotwórcze”, „góry fałdowe”, „góry zrębowe”, wymienia nazwy orogenez i rodzaje gór
- wyjaśnia terminy: „wietrzenie”, „erozja” oraz wymienia rodzaje wietrzenia
- wyjaśnia terminy: „korazja”, „niecka deflacyjna”, „wydma paraboliczna”, „barchan”, „grzyb skalny”, „abrazja”, „gleba”, „żyzność gleby”
- podaje przykłady form powstałych w wyniku rzeźbotwórczej działalności morza
- wskazuje Afrykę na mapie świata oraz podaje liczbę ludności
- wyjaśnia znaczenie terminu „gęstość zaludnienia” oraz wymienia przyczyny ubóstwa państw Afryki
- wymienia nazwy najgęściej i najsłabiej zaludnionych obszarów w Afryce oraz wymienia problemy mieszkańców Afryki
- wskazuje Egipt i RPA na mapie świata, podaje nazwy ich stolic oraz wskazuje Australię i Oceanię
- wyjaśnia znaczenie Kanału Sueskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: „Arktyka”, „Antarktyka”
- wskazuje na mapie świata Arktykę i Antarktykę
- wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Arktyki i Antarktyki ze szczególnym uwzględnieniem cech klimatu
- wymienia najważniejsze zmiany obserwowane w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych
- wymienia nazwy osobliwości przyrodniczych Australii
- wskazuje na mapie Australii obszary o największej gęstości zaludnienia oraz obszary niezamieszkałe

Ocena dostateczna

Uczeń:

- wymienia metody badania wnętrza Ziemi oraz podaje różnicę między litosferą a skorupą ziemską
- podaje przykłady skamieniałości przewodnich
- wymienia przykłady wulkanów i wskazuje je na mapie oraz wskazuje na mapie świata przykłady gór fałdowych, wulkanicznych i zrębowych
- podaje przykłady form krasowych występujących na powierzchni i w głębi Ziemi
- wskazuje na mapie świata przykłady rzek posiadających ujście deltowe lub lejkowate oraz podaje przykłady form erozji i akumulacji rzecznej
- wskazuje różnice między lodowcem górskim a lądolodem oraz wymienia najważniejsze typy wybrzeży morskich
- wskazuje na mapie wybrane pustynie oraz wymienia rodzaje pustyń ze wzg. na budowę i położenie
- wymienia najważniejsze rodzaje gleb strefowych i astrefowych na Ziemi
- wskazuje i nazywa poziomy glebowe na profilu glebowym
- określa położenie geograficzne Afryki oraz podaje cechy linii brzegowej Afryki
- przyporządkowuje strefom klimatycznym Afryki odpowiednie formacje roślinne i typy gleb
- wyjaśnia znaczenie terminów: „eksplozja demograficzna”, „przyrost naturalny”, „współczynnik przyrostu naturalnego”, „produkt krajowy brutto (PKB)”, „wskaźnik rozwoju społecznego (HDI)”
- omawia zróżnicowanie ludności Afryki oraz opisuje zmiany liczby ludności w Afryce
- omawia przyczyny eksplozji demograficznej w Afryce
- opisuje, na podstawie mapy, rozmieszczenie ludności w Afryce oraz opisuje problemy mieszkańców Afryki
- przedstawia cechy położenia Arktyki i Antarktyki na podstawie mapy świata
- wyjaśnia uwarunkowania cech środowiska przyrodniczego Antarktyki i Arktyki oraz opisuje działalność człowieka w Arktyce i Antarktyce
- określa położenie geograficzne Australii i Oceanii oraz wyjaśnia znaczenie terminów: „basen artezyjski”, „studnia artezyjska”
- opisuje rdzennych mieszkańców Australii

Ocena dobra

Uczeń

- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania skał oraz podaje przykłady minerałów skałotwórczych
- omawia skutki wulkanizmu i trzęsień ziemi
- charakteryzuje rodzaje wietrzenia i formy terenu powstałe w jego wyniku
- charakteryzuje na podstawie ilustracji budowę jaskini oraz występujące w niej formy krasowe oraz wyjaśnia proces powstawania meandrów
- omawia warunki sprzyjające powstawaniu delt oraz ujść lejkowatych oraz rozpoznaje i podpisuje na schemacie formy polodowcowe
- wymienia przykłady form powstałych w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów
- omawia na podstawie ilustracji proces powstawania klifu i mierzei
- określa położenie matematyczno--geograficzne Afryki oraz określa cechy ukształtowania powierzchni Afryki
- identyfikuje przyczyny ubóstwa społeczeństwa Afryki oraz omawia wartość HDI w wybranych krajach na podstawie mapy tematycznej
- ocenia wpływ warunków naturalnych na rozmieszczenie ludności oraz wymienia przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych trwających w Afryce
- wykazuje znaczenie turystyki dla gospodarki Egiptu
- analizuje udział i miejsce RPA w światowym wydobywaniu surowców mineralnych
- opisuje czynniki warunkujące klimat obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia występowanie pokrywy lodowej na obszarach okołobiegunowych
- omawia sytuację prawną Antarktyki
- wykazuje konieczność ochrony przyrody obszarów okołobiegunowych
- omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych
- wykazuje przyczyny i skutki ubóstwa wód powierzchniowych w Australii oraz ocenia znaczenie wód artezyjskich

Ocena bardzo dobra:

uczeń

- rozpoznaje skały i określa ich rodzaj oraz rozpoznaje na ilustracjach formy terenu powstałe w wyniku wietrzenia
- wykazuje związki pomiędzy płytową budową litosfery a występowaniem zjawisk wulkanicznych i trzęsień ziemi
- wymienia na podstawie schematu elementy budowy wulkanu
- omawia procesy krasowe i wyjaśnia, w jaki sposób powstają formy krasowe

- przedstawia rzeźbotwórczą rolę rzeki w jej górnym, środkowym i dolnym odcinku
- rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby terenu powstałe w wyniku działalności rzeki
- przedstawia rzeźbotwórczą rolę lodowców górskich i lądolodów
- rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów
- przedstawia rzeźbotwórczą rolę wiatru oraz określa genezę wybranych pustyń
- rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działalności wiatru
- porównuje linię brzegową Afryki z linią brzegową innych kontynentów
- wykazuje na przykładzie strefy Sahelu związek pomiędzy formami gospodarowania człowieka a zasobami wodnymi
- wyjaśnia przyczyny i skutki wysokiego przyrostu naturalnego w Afryce oraz analizuje przyczyny i skutki głodu w Afryce
  - określa związki pomiędzy problemami żywienia, występowaniem chorób a poziomem życia w krajach Afryki położonych na południe od Sahary
- wykazuje zależności między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności w Egipcie i RPA
- porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki
- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Australii

Wymagania edukacyjne z geografii klasa II a, b

I Półrocze

Ocena dopuszczająca

Uczeń

- wskazuje Amerykę, Eurazję i Azję na mapie świata
- wyjaśnia znaczenie terminów: „Ameryka Łacińska”, „Ameryka Środkowa”
- wskazuje na mapie najważniejsze krainy geograficzne, rzeki i jeziora Ameryki Północnej i Południowej oraz podaje ich nazwy
- wymienia nazwy rdzennych mieszkańców Ameryki oraz odmian ludzkich zamieszkujących Amerykę
- wyjaśnia znaczenie terminów: „imigracja”, „emigracja”, „megalopolis”, „technopolia”, „monsun”, „tarasy”, „OPEC”
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ludności Ameryki oraz obszary gęsto i słabo zaludnione
- przedstawia najważniejsze cechy gospodarki Stanów Zjednoczonych oraz nazwy głównych roślin uprawianych na terenie Stanów Zjednoczonych
- wskazuje na mapie świata USA, Brazylię, Chiny, Japonię, Indie i podaje nazwy stolic
- wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne i najważniejsze rzeki Brazylii oraz wymienia ich nazwy
- wymienia problemy wielkich miast Brazylii oraz wymienia skutki wylesiania Amazonii
- wymienia przykłady kontrastów geograficznych Azji
- wskazuje na mapie najważniejsze krainy geograficzne, rzeki i jeziora Azji oraz wymienia ich nazwy
- wskazuje na mapie krainy geograficzne oraz najważniejsze rzeki w Chinach oraz wymienia ich nazwy
- podaje liczbę ludności Chin, Japonii i Indii
- opisuje bariery osadnicze w Chinach Zachodnich wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Japonii
- wymienia najważniejsze cechy gospodarki Chin i Japonii
- opisuje skutki trzęsień ziemi, tajfunów i tsunami
- wymienia japońskie produkty znane na całym świecie
- przedstawia znaczenie rybołówstwa dla gospodarki Japonii
- wskazuje na mapie główne krainy geograficzne i rzeki Indii oraz wymienia ich nazwy
- opisuje kontrasty społeczne i gospodarcze w Indiach
- wyjaśnia znaczenie terminu „Bliski Wschód” oraz wskazuje na mapie ogólnogeograficznej państwa należące do regionu Bliskiego Wschodu
- wymienia cechy środowiska przyrodniczego i gospodarki Bliskiego Wschodu oraz wymienia nazwy państw, na których obszarze znajdują się najbogatsze złoża ropy naftowej
- opisuje cechy kultury islamskiej

Ocena dostateczna

Uczeń:

- określa położenie geograficzne Ameryki oraz przebieg granicy między Ameryką Północną, a Południową oraz analizuje znaczenie Kanału Panamskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu „saldo migracji”, „fawele”, „marikultura”, „zielona rewolucja”
- wyjaśnia pochodzenie ludności Ameryki oraz opisuje wielkie migracje w dziejach Ameryki
- wymienia przyczyny dużego zróżnicowania etnicznego i kulturowego ludności Ameryki
- opisuje, korzystając z mapy, rozmieszczenie ludności Ameryki Północnej i Południowej
- porównuje liczbę ludności w wybranych krajach Ameryki
- określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych
- omawia cechy ukształtowania powierzchni Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnia uwarunkowania wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych oraz opisuje cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych
- wskazuje na mapie Stanów Zjednoczonych obszary rolnicze oraz wymienia ich nazwy
- wskazuje na mapie oraz charakteryzuje regiony gospodarcze Stanów Zjednoczonych
- wskazuje na mapie największe aglomeracje Stanów Zjednoczonych oraz wymienia ich nazwy
- wskazuje na mapie regiony o największej gęstości zaludnienia w Stanach Zjednoczonych oraz podaje ich nazwy
- wyjaśnia przyczyny wysokiego poziomu urbanizacji w Brazylii
- określa cechy rozwoju i problemy wielkich miast Brazylii oraz charakteryzuje rozmieszczenie ludności Brazylii
- omawia działania podejmowane przez mieszkańców Brazylii w celu zagospodarowania interioru
- określa położenie geograficzne Eurazji i Azji oraz charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Azji

- opisuje cechy klimatu Azji na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej oraz opisuje rozmieszczenie wód powierzchniowych w Azji na podstawie mapy
- przedstawia kontrasty geograficzne Azji
- opisuje, na podstawie mapy, granicę między Azją a Europą
- określa położenie geograficzne oraz cechy środowiska przyrodniczego Chin i Indii
- wyjaśnia zjawisko zachwiania równowagi płci
- opisuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa w Chinach
- wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności Chin
- opisuje położenie geograficzne Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Japonii
- wyjaśnia przyczyny dynamicznego rozwoju Japonii po II wojnie światowej
- wyjaśnia znaczenie dużych nakładów finansowych na oświatę i badania naukowe
- opisuje czynniki pozaprzyrodnicze sprzyjające rozwojowi rolnictwa w Japonii
- omawia prognozy wzrostu liczby ludności Indii
- opisuje poziom rozwoju rolnictwa Indii oraz charakteryzuje uwarunkowania rolnictwa Indii
- wyjaśnia, dlaczego w Indiach występuje duże pogłowie bydła
- opisuje położenie geograficzne Bliskiego Wschodu
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej państwa Bliskiego Wschodu i ich stolice oraz podaje ich nazwy
- opisuje warunki naturalne Bliskiego Wschodu oraz charakteryzuje zasoby ropy naftowej na Bliskim Wschodzie

Ocena dobra

Uczeń

- wyjaśnia przyczyny wulkanizmu i trzęsień ziemi w Ameryce
- wykazuje wpływ wybranych czynników klimatotwórczych na klimat Ameryki
- analizuje przyczyny i kierunki migracji ludności do Ameryki
- wyróżnia główne cechy i podaje przyczyny zróżnicowania kulturowego oraz etnicznego Ameryki Północnej i Południowej
- analizuje, na podstawie mapy, rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Południowej
- analizuje strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych
- porównuje ruch pasażerski w portach lotniczych Stanów Zjednoczonych i innych państw oraz formułuje wnioski
- określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej
- charakteryzuje oraz wskazuje na mapie megalopolis wschodniego wybrzeża oraz uzasadnia, że Stany Zjednoczone są krajem imigrantów
- analizuje skutki gwałtownego wzrostu liczby ludności w wielkich miastach Brazylii oraz opisuje uwarunkowania rozmieszczenia ludności Brazylii
- analizuje przyczyny i skutki migracji ludności ze wsi do miast oraz wykazuje problemy wielkich miast Brazylii
- analizuje przyczyny i skutki wylesiania Amazonii oraz omawia geograficzne czynniki warunkujące klimat Azji
- wyjaśnia przyczyny i skutki wysychania Jeziora Aralskiego oraz wyjaśnia, na czym polega promienisty układ wielkich systemów rzecznych Azji
- wykazuje związek pomiędzy rytmem uprawy „kultury ryżu” a cechami klimatu monsunowego w Azji Południowej i Południowo--Wschodniej
- wyjaśnia, na czym polega chiński program kontroli urodzeń oraz określa jego cele i skutki
- wyjaśnia kierunki rozwoju gospodarczego Chin oraz wskazuje zmiany znaczenia Chin w gospodarce światowej
- wykazuje przyczyny migracji ludności Chin ze wsi do miast
- charakteryzuje geograficzne czynniki kształtujące klimat Japonii oraz wyjaśnia wpływ cyrkulacji monsunowej na klimat Japonii
- wykazuje problemy związane ze stale zwiększającą się liczbą ludności Indii oraz wyjaśnia przyczyny gwałtownego rozwoju nowoczesnych technologii w Indiach
- opisuje system kastowy społeczeństwa Indii
- analizuje rozmieszczenie, zasoby i wydobywanie ropy naftowej na Bliskim Wschodzie na podstawie map tematycznych i danych statystycznych
- analizuje wartość PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca w wybranych krajach Bliskiego Wschodu i formułuje wnioski
- charakteryzuje Bliski Wschód pod kątem cech kulturowych, zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego

Ocena bardzo dobra:

uczeń

- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Ameryki, Azji
- omawia skutki południkowego układu form rzeźby terenu w Ameryce Północnej i Południowej
- wyjaśnia, dlaczego Ameryka określana jest mianem tygla kultur
- wykazuje zależność między wysokim poziomem gospodarki a poziomem rozwoju transportu w Stanach Zjednoczonych
- analizuje naturalne i antropogeniczne zagrożenia dla puszczy amazońskiej

- wykazuje wpływ warunków naturalnych na rozmieszczenie ludności Brazylii
- porównuje linię brzegową i ukształtowanie powierzchni Azji z linią brzegową i ukształtowaniem powierzchni innych kontynentów
- analizuje wpływ cyrkulacji monsunowej w Azji Południowej i Południowo-Wschodniej na życie codzienne i gospodarowanie mieszkańcami tych regionów
- opisuje skutki położenia Japonii w strefie aktywności wulkanicznej i sejsmicznej
- analizuje poziom rozwoju gospodarczego Indii oraz analizuje cechy indyjskiego rolnictwa
- wykazuje korzyści gospodarcze i społeczne wynikające z eksportu ropy naftowej oraz produktów powstałych w wyniku jej przetworzenia
- opisuje wpływ religii na gospodarkę krajów Bliskiego Wschodu i życie muzułmanów oraz analizuje skutki konfliktów na Bliskim Wschodzie

II Półrocze

Ocena dopuszczająca

Uczeń

- wskazuje na mapie świata Europę oraz podaje liczbę ludności Europy
- wskazuje na mapie wybrane niziny, wyżyny i góry, rzeki, jeziora Europy oraz wymienia ich nazwy
- omawia przemiany polityczne w Europie po 1989 roku oraz wymienia nazwy wybranych krajów Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu „terytorium zależne” oraz wskazuje najmniejsze i największe państwa Europy pod względem powierzchni i liczby ludności na mapie politycznej Europy
- wymienia przyczyny niskiego przyrostu naturalnego
- wymienia czynniki wpływające na długość życia w Europie oraz opisuje różnice w wyglądzie osób pochodzących z różnych części Europy
- wskazuje na mapie największe miasta Europy oraz wymienia ich nazwy
- podaje liczbę ludności Europy oraz wymienia przyczyny niskiego przyrostu naturalnego
- wymienia czynniki wpływające na długość życia w Europie oraz opisuje różnice w wyglądzie osób pochodzących z różnych części Europy
- wymienia warunki przyrodnicze Europy Północnej niesprzyjające działalności człowieka
- wskazuje kraje alpejskie, skandynawskie na mapie ogólnogeograficznej, wymienia nazwy tych państw oraz nazwy ich stolic
- wyjaśnia znaczenie terminu „granica wiecznego śniegu”
- opisuje specyfikę rozmieszczenia ludności w Alpach
- wyjaśnia znaczenie terminu „kraje śródziemnomorskie”, „kraje alpejskie”, „kraje skandynawskie”
- wskazuje na mapie kraje Europy Południowej i wymienia nazwy ich stolic
- przedstawia turystyczną atrakcyjność regionu śródziemnomorskiego i alpejskiego
- wskazuje na mapie wyspy położone na Morzu Śródziemnym i wymienia ich nazwy
- wskazuje na mapie góry znajdujące się na obszarze południowej Europy i wymienia ich nazwy
- wymienia przykłady atrakcji turystycznych południowej Europy
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Francję, Czechy, Słowację, Rosję, Litwę, Białoruś, Ukrainę i podaje nazwy stolic

Ocena dostateczna

Uczeń:

- charakteryzuje linię brzegową Europy na podstawie mapy
- wykazuje typowo nizinny charakter ukształtowania powierzchni Europy na podstawie mapy oraz przedstawia czynniki geograficzne wpływające na klimat Europy
- opisuje klimat Europy na podstawie mapy oraz charakteryzuje wybrane strefy roślinne Europy
- opisuje rozmieszczenie wód powierzchniowych w Europie na podstawie mapy
- wyjaśnia przyczyny zmian na mapie politycznej Europy po 1989 roku
- wymienia nazwy wybranych krajów Europy i ich stolic
- analizuje przyczyny i skutki niskiego przyrostu naturalnego
- porównuje współczynnik przyrostu naturalnego w wybranych krajach Europy
- opisuje, na podstawie map tematycznych, zróżnicowanie regionalne, kulturowe, narodowościowe i etniczne współczesnej Europy
- opisuje rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy
- omawia przyczyny wysokiego wskaźnika urbanizacji w Europie

Ocena dobra

Uczeń

- opisuje położenie geograficzne i granice Europy z innymi kontynentami na mapie ogólnogeograficznej świata
- porównuje ukształtowanie powierzchni Europy z ukształtowaniem powierzchni innych kontynentów
- wyjaśnia zależności między typem klimatu a występowaniem formacji roślinnych
- wyjaśnia wpływ działalności rzek na rzeźbę powierzchni Europy
- przedstawia terytoria zależne wybranych krajów
  - wyjaśnia znaczenie terminu „suwerenność
- wykazuje, że tempo wzrostu liczby ludności w Europie jest najniższe na świecie
- analizuje piramidę płci i wieku i formułuje wnioski
- porównuje wartość współczynnika przyrostu naturalnego z odsetkiem ludności powyżej 65 roku życia i formułuje wnioski
- wyjaśnia przyczyny starzenia się europejskich społeczeństw
  - wykazuje konsekwencje starzenia się społeczeństw europejskich
- porównuje strukturę wyznaniową ludności w wybranych państwach Europy
- opisuje, na podstawie mapy, rozmieszczenie ludów Europy

Ocena bardzo dobra:

uczeń

- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Europy
- wykazuje wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Europy
- wykazuje związki między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Europy
- wykazuje znaczenie procesów integracyjnych zachodzących w Europie
- opisuje cele i zadania Unii Europejskiej
- analizuje prognozy zmian demograficznych w Europie
- uzasadnia twierdzenie, że społeczeństwo europejskie się starzeje
- wyjaśnia przyczyny i skutki wydłużania się średniej długości życia
- wykazuje wielokulturowość Europy
- wykazuje skutki wielokulturowości mieszkańców Europy
- wyjaśnia przyczyny warunkujące rozmieszczenie ludności w Europie

Wymagania edukacyjne z geografii klasa III a, b

I Półrocze

Ocena dopuszczająca

Uczeń

- wymienia i wskazuje na mapie państwa sąsiadujące z Polską oraz pokazuje przebieg granicy Europy i Azji -wymienia pasy rzeźby powierzchni Polski -podaje nazwy największych rzek i jezior Polski i pokazuje je na mapie -wymienia strefy klimatyczne Europy -wymienia klimatyczne pory roku w Polsce, opisuje trójstopniowy podział administracyjny Polski -podaje nazwy województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie -używa terminów: demografia, gęstość zaludnienia, przyrost naturalny, rzeczywisty, migracje, konurbacja, aglomeracja, urbanizacja, emigracja, saldo migracji, imigracja, konurbacja, aglomeracja, urbanizacja -omawia procesy emigracji i imigracji w Polsce -podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa -wskazuje obszary o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia -opisuje strukturę narodowościową w Polsce -omawia przyczyny i skutki bezrobocia -wymienia i pokazuje na mapie największe miasta Polski -opisuje trójstopniowy podział administracyjny Polski - omawia rozmieszczenie ludności w oparciu o mapę -opisuje strukturę płci i wieku w Polsce, podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa -wskazuje obszary o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia -używa terminów emigracja, saldo migracji, imigracja -opisuje strukturę narodowościową w Polsce -omawia przyczyny i skutki bezrobocia -używa terminów: -wymienia i pokazuje na mapie największe miasta Polski

Ocena dostateczna

Uczeń:

-uczeń określa współrzędne geograficzne skrajnych punktów Polski - wymienia cechy rzeźby powierzchni Polski -podaje nazwy krain w poszczególnych pasach rzeźby -podaje nazwy form polodowcowych -wskazuje na mapie obszary, które mają krajobraz młodo i staroglacjalny -wymienia czynniki klimatyczne -opisuje cechy klimatu przejściowego Polski, opisuje sposoby zasilania rzek w Polsce, wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych typów gleb w Polsce, wskazuje na mapie zasięgi występowania wybranych gatunków drzew w Polsce, wyjaśnia potrzebę ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, opisuje zmiany przyrostu naturalnego w Europie -przedstawia zmiany liczby ludności po II wojnie światowej -opisuje zmiany przyrostu naturalnego po II wojnie światowej -wskazuje na mapie politycznej świata państwa zamieszkałe przez ludność pochodzenia polskiego -podaje nazwy obszarów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i wskazuje je na mapie -podaje nazwy grup etnicznych zamieszkujących Polskę i wskazuje je na mapie -opisuje zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski na podstawie danych statystycznych -opisuje zróżnicowanie stopy bezrobocia w kraju w ostatnich latach

Ocena dobra

Uczeń

-opisuje położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski -podaje konsekwencje rozciągłości równoleżnikowej i południkowej Polski -wyjaśnia co to są skamieniałości przewodnie i podaje przykłady -rozdziela formy polodowcowe -porównuje krajobraz staro- i młodoglacjalny - Wyjaśnia przyczyny asymetrii dorzeczy Wisły i Odry -wyjaśnia procesy powstawania polskich jezior -wyjaśnia zależność między klimatem a szatą roślinną -dokonuje klasyfikacji gleb w Polsce -ocenia lesistość Polski -ukazuje przyczyny i skutki zmiany granic w Europie w XX w. -wymienia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie -interpretuje piramidę płci i wieku ludności Polski -oblicza średnią gęstość zaludnienia -porównuje liczbę ludności Polski i innych państw -określa przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego oraz starzenia się społeczeństwa -oblicza saldo migracji i je interpretuje -analizuje strukturę wyznaniową Polaków w oparciu o diagram -analizuje przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności -wyjaśnia na czym polega proces urbanizacji

Ocena bardzo dobra:

uczeń

-Oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski w km i czasie, opisuje najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski -opisuje warunki powstawania form polodowcowych i objaśnia ich pochodzenie -omawia klimat wybranych regionów na podstawie map klimatycznych -analizuje przyczyny zróżnicowanego przepływu wody w rzekach -analizuje profil

glebowy -ocenia wady i zalety dawnego i aktualnego podziału administracyjnego -ocenia tempo zmian liczby ludności w Europie na tle innych kontynentów -określa przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w ostatnich latach -porównuje strukturę zatrudnienia w Polsce i w innych krajach i wyciąga wnioski -ocenia wpływ ruchów migracyjnych na zmianę rozmieszczenia ludności Polski -proponuje sposoby przeciwdziałania bezrobociu -wyjaśnia dlaczego w ostatnich latach maleje liczba ludności w dużych miastach -wyjaśnia jak kształtuje się sytuacja migracji zewnętrznych Polaków

II Półrocze

Ocena dopuszczająca

Uczeń

-wymienia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa -wymienia i wskazuje na mapie rejony o najdłuższym i najkrótszym okresie wegetacyjnym -wymienia najważniejsze rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane w Polsce -używa terminów: plon, zbiór, pogłowie, obsada, uczeń przedstawia podział przemysłu ze względu na rodzaj produkcji, przedstawia podział surowców mineralnych, podaje nazwy i wskazuje na mapie obszary wydobywania surowców mineralnych, przedstawia podział elektrowni, używa terminów: okręg i ośrodek przemysłowy, omawia sytuację polskiego rybołówstwa -używa terminów: usługi, komunikacja, transport -wyróżnia rodzaje transportu -podaje nazwy i wskazuje na mapie największe porty morskie Europy -wymienia największe lotniska w Polsce, wymienia przyczyny wzrostu znaczenia transportu samochodowego -przedstawia znaczenie transportu przesyłowego, wodnego i lotniczego, wyjaśnia znaczenie łączności i Internetu, objaśnia terminy: eksport, import, bilans handlowy -wymienia i wskazuje na mapie głównych partnerów handlowych Polski, wymienia najważniejsze cechy krajobrazu pobrzeży, podaje nazwy i wskazuje na mapie regiony pojezierzy -podaje nazwy największych miast pojezierzy, podaje nazwy regionów nizin, wskazuje je na mapie, podaje nazwy największych miast nizin, podaje nazwy regionów wyżyn i wskazuje je na mapie -wymienia cechy krajobrazu wyżyn -podaje nazwy największych miast wyżyn, wskazuje na mapie i nazywa poszczególne pasma górskie -zna najwyższy szczyt Tatr i Karkonoszy -opisuje cechy rzeźby wysokogórskiej -wymienia ośrodki turystyczne w górach -określa cechy klimatu Sudetów i Karpat, wymienia nazwy światowych organizacji politycznych i gospodarczych

Ocena dostateczna

Uczeń

-omawia problemy rolnictwa polskiego, opisuje na podstawie mapy przestrzenne zróżnicowanie wielkości gospodarstw w Polsce -wskazuje przyczyny zmian ilości pogłowie zwierząt hodowlanych w Polsce -przedstawia dane statystyczne dotyczące nawożenia, plonów, pogłowie w Polsce, omawia perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce -podaje przyczyny importu niektórych surowców mineralnych -opisuje wady i zalety poszczególnych typów elektrowni -wyjaśnia konieczność oszczędzania energii elektrycznej -wymienia, wyjaśnia przyczyny ujemnego salda bilansu handlu zagranicznego, uczeń wymienia atrakcje turystyczne pobrzeży -przedstawia informacje o wybranych miastach, wyróżnia cechy rzeźby polodowcowej, omawia rozmieszczenie ośrodków przemysłowych na nizinach -pokazuje na mapie rejony występowania surowców mineralnych na nizinach -omawia wybrane miasta nizin -omawia budowę geologiczną wyżyn -opisuje wybrane miasta wyżyn -pokazuje na mapie rejony występowania surowców mineralnych i ośrodków przemysłowych -opisuje budowę geologiczną gór -omawia cechy klimatu górskiego -wymienia atrakcje turystyczne Karpat i Sudetów, przedstawia przykłady międzynarodowej współpracy Polski -wymienia korzyści wynikające z przynależności do międzynarodowych organizacji -wymienia nazwy euroregionów

Ocena dobra

Uczeń

-wyjaśnia dlaczego w ostatnich latach wzrasta znaczenie rolnictwa ekologicznego -ocenia czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce -wyjaśnia znaczenie produkcji roślinnej w wyżywieniu ludności kraju, analizuje dane statystyczne dotyczące nawożenia, plonów, pogłowie w Polsce i innych krajach Unii, ocenia rolę przemysłu w rozwoju kraju oraz zasoby surowców mineralnych w Polsce, wykazuje korzyści płynące z zastosowania alternatywnych źródeł energii, omawia wpływ warunków naturalnych na rozwój transportu -ukazuje wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu lądowego -ukazuje wady i zalety transportu lotniczego i wodnego -wyjaśnia potrzebę budowy nowoczesnych autostrad -opisuje zasady funkcjonowania tanich linii lotniczych -ocenia wpływ turystyki na tworzenie PKB -porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych regionów Polski -analizuje dane liczbowe

dotyczące bilansu handlu zagranicznego Polski w ostatnich latach -porównuje wartość inwestycji zagranicznych w ostatnich latach -wyjaśnia przyczyny lokowania obcego kapitału w dużych miastach -wyjaśnia genezę Żuław Wiślanych, wydmy i jezior przybrzeżnych -ocenia walory turystyczne pobrzeży -wyjaśnia genezę rzeźby pojezierzy -ocenia walory krajobrazowe w pasie pojezierzy -wyjaśnia proces zarastania jezior -wyjaśnia różnice pomiędzy krajobrazem staro- i młodoglacjalnym -omawia czynniki rzeźbotwórcze -ocenia walory przyrodnicze nizin -wyjaśnia zróżnicowanie krajobrazu pasa wyżyn -opisuje proces rzeźby krasowej -opisuje wpływ człowieka na krajobraz wyżyny Śląskiej -wyjaśnia genezę kotlin -opisuje budowę fliszową Karpat -omawia piętra klimatyczno-roślinne Karpat -ocenia możliwości rozwoju turystyki w Karpatach ,wskazuje zależności pomiędzy środowiskiem a działalnością człowieka -opisuje warunki przyrodnicze i gospodarcze własnego regionu

Ocena bardzo dobra:

Uczeń

-ocenia strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni w Polsce i wybranych krajach UE -ocenia skutki koncentracji przemysłu -zauważa bariery dla rozwoju przemysłu wysokiej technologii w Polsce -ocenia sytuację polskich rybaków -porównuje gęstość sieci autostrad i linii kolejowych w Polsce i innych krajach UE -wyjaśnia potrzebę budowy nowoczesnych autostrad -wykazuje związki pomiędzy rozwojem gospodarczym a łączności -porównuje wartość eksportu i importu na jednego mieszkańca w Polsce i innych krajach -ocenia znaczenie handlu zagranicznego -ocenia strukturę towarową handlu zagranicznego -analizuje mapę geologiczną oraz geomorfologiczną i na ich podstawie ocenia czynniki rzeźbotwórcze -porównuje cechy i genezę wybrzeża klifowego i płaskiego -ocenia możliwości rozwoju gospodarczego w pasie pojezierzy -ocenia możliwości rozwoju gospodarczego nizin -wskazuje związek pomiędzy budową geologiczną a rzeźbą terenu -przedstawia propozycje zagospodarowania terenów zdegradowanych przez człowieka -uzasadnia konieczność ochrony przyrody w pasie wyżyn -omawia na podstawie mapy geologicznej budowę kotlin -wyjaśnia rolę rzek w kształtowaniu krajobrazu kotlin -uzasadnia konieczność budowy sztucznych zbiorników na rzekach -ocenia możliwość rozwoju gospodarki w górach -ocenia możliwości rozwoju gospodarczego własnego regionu